

Міністерство освіти і науки України
Навчально-науковий інститут фінансів, економіки, управління та права
Національного університету
«Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка» (Україна)
Національна школа публічного адміністрування (Канада)
Варненський вільний університет Чорноризця Храбра (Болгарія)
Гентський університет (Бельгія)
Балтійська міжнародна академія (Латвія)
Міжнародний науково-освітній та навчальний центр (Естонія)
Покров Чехінвест s.r.o. (Чеська Республіка)
Київський національний університет імені Тараса Шевченка (Україна)
Національний технічний університет України
«Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського» (Україна)
Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна (Україна)
Київський національний університет будівництва та архітектури (Україна)
Державний торговельно-економічний Університет (Україна)
Сумський державний університет (Україна)
Львівський державний університет фізичної культури
імені Івана Боберського (Україна)
Ужгородський національний університет (Україна)
Державна установа «Інститут економіки та прогнозування Національної
академії наук України» (Україна)
Державна установа «Інститут демографії та проблем якості життя
Національної академії наук України» (Україна)
Українська асоціація з розвитку менеджменту та бізнес-освіти (Україна)
Полтавське територіальне відділення Всеукраїнської професійної громадської
організації «Співка аудиторів України» (Україна)
Торгово-промислова палата України (Україна)

ЗБІРНИК

III Міжнародної науково-практичної Інтернет-конференції «СТАЛИЙ РОЗВИТОК: ВИКЛИКИ ТА ЗАГРОЗИ В УМОВАХ СУЧАСНИХ РЕАЛІЙ»

With the support of the
Erasmus+ Programme
of the European Union

05 червня 2025 року

ПОЛТАВА

**Ministry of Education and Science of Ukraine
National University «Yuri Kondratyuk Poltava Polytechnic»
Educational and Research Institute of Finance, Economy, Management and Law
(Ukraine)
National School of Public Administration (Canada)
Varna Free University «Chernorizets Hrabar» (Bulgaria)
Ghent University (Belgium)
Baltic International Academy (Latvia)
The International Research Education & Training Center (Estonia)
Pokrov Czechinvest s.r.o. (Czech Republic)
Taras Shevchenko National University of Kyiv (Ukraine)
National Technical University of Ukraine «Igor Sikorsky Kyiv Polytechnic Institute»
(Ukraine)
V. N. Karazin Kharkiv National University (Ukraine)
Kyiv National University of Construction and Architecture (Ukraine)
State University Of Trade And Economics
Sumy State University (Ukraine)
Lviv State University of Physical Culture named after Ivan Bobersky (Ukraine)
Uzhhorod National University (Ukraine)
Public Institution «Institute for Economics and Forecasting of the National Academy
of Sciences of Ukraine» (Ukraine)
Public Institution «Institute for Demography and Quality of Life of the National
Academy of Sciences of Ukraine» (Ukraine)
Ukrainian Association for Management Development and Business Education
(Ukraine)
Poltava Territorial Branch of the All-Ukrainian Professional NGO «Union of Auditors
of Ukraine» (Ukraine)
Ukrainian Chamber of Commerce and Industry (Ukraine)**

COLLECTION

III International Scientific and Practical Internet Conference

«SUSTAINABLE DEVELOPMENT: CHALLENGES AND THREATS IN CONDITIONS OF MODERN REALITIES»

June 05, 2025

With the support of the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Poltava

УДК 330.34-021.87”363”:342.77
С 76

Розповсюдження та тиражування без офіційного дозволу
Національного університету імені Юрія Кондратюка заборонено

Редакційна колегія:

Онищенко С.В., д.е.н., професор;
Крекотень І.М., к.е.н., доцент;
Глебова А.О., к.е.н., доцент;
Глушко А.Д., к.е.н., доцент;
Гришко В.В., д.е.н., професор;
Карпенко Є.А., к.е.н., доцент;
Кульчій І.О., канд. держ. упр, доцент;
Птащенко Л.О., д.е.н., професор;
Свистун Л.А., к.е.н., доцент;
Чижевська М.Б., к.е.н., доцент;
Чичкало-Кондрацька І.Б., д.е.н., професор.

Сталий розвиток: виклики та загрози в умовах сучасних реалій : матеріали
С 76 III Міжнародної науково-практичної Інтернет-конференції, 05 червня 2025 р. – Полтава :
Національний університет імені Юрія Кондратюка, 2025. – 387 с.

У збірнику матеріалів Міжнародної науково-практичної Інтернет-конференції розглянуто теоретичні, методологічні й практичні аспекти, виклики та загрози розвитку суб’єктів господарювання та держави в умовах сучасних реалій.

Досліджено теоретичні та практичні аспекти співпраці влади, менеджменту підприємства та громадських інституцій у контексті цілей сталого розвитку. Визначено проблеми та перспективи стабілізації фінансової системи як умова євроінтеграції України. Висвітлено сучасний стан та перспективи розвитку міжнародної економічної діяльності України. Досліджено особливості бухгалтерського обліку, аудиту, контролю й оподаткування суб’єктів господарювання в умовах сучасних реалій, а також окреслено перспективи соціально-економічного розвитку країни в контексті євроінтеграції.

Збірник розраховано на фахівців із фінансів, економіки та менеджменту, працівників органів державної влади й місцевого самоврядування, науковців, викладачів, аспірантів і студентів.

УДК 330.34-021.87”363”:342.77
С 76

*Матеріали друкуються мовою оригіналів.
За виклад, зміст і достовірність матеріалів відповідають автори*

ISBN 978-966-616-186-7

© Національний університет
«Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»

Євроінтеграційні процеси також відкривають нові можливості для залучення іноземних інвестицій та трансферу технологій. Зокрема, Україна може скористатися фінансовими інструментами ЄС, такими як єдиний передвступний інструмент фінансової допомоги (ІРА ІІІ), спрямований на підтримку реформ та розвиток малого і середнього підприємництва. Однак, попри позитивні зрушення, український експорт до ЄС залишається недостатньо диверсифікованим, зосереджуючись на сировинних товарах, таких як зерно, олія та залізна руда. Це вказує на необхідність розвитку високотехнологічних виробництв та розширення асортименту продукції з високою доданою вартістю [4]. У цьому контексті важливим є активізація інноваційної діяльності та участь у європейських науково-дослідних програмах, таких як «Горизонт 2020». Проте, рівень участі України в цих програмах залишається низьким через слабкість національної інноваційної екосистеми та обмеженість дослідницьких контактів з європейськими партнерами [1]. Крім того, важливою складовою трансформації промислового потенціалу є впровадження принципів «зеленої» економіки та енергоефективності. Це передбачає модернізацію виробничих потужностей з урахуванням екологічних стандартів ЄС, що сприятиме підвищенню конкурентоспроможності української продукції на європейському ринку [3].

Таким чином, євроінтеграційні процеси виступають потужним стимулом для трансформації промислового потенціалу України, сприяючи модернізації виробництва, підвищенню якості продукції та інтеграції в європейські економічні структури. Проте, для повноцінної реалізації цього потенціалу необхідне подальше впровадження реформ, розвиток інноваційної інфраструктури та забезпечення сприятливого інвестиційного клімату.

Список використаних джерел

1. Підоричева, І. Євроінтеграція України у сфері досліджень та інновацій: стан, виклики, заходи прискорення. Результати досліджень / Ірина Підоричева // Журнал європейської економіки. 2021. Т. 20, № 4. С. 710-731.
2. Перспективи модернізаційних зрушень у промисловості України в процесі євроінтеграції. Національний інститут стратегічних досліджень. – 2023. URL: <https://niss.gov.ua/news/komentari-ekspertiv/perspektyvy-modernizatsiynikh-zrushen-u-promyslovosti-ukrayiny-v-protsesi?utm.com> (дата звернення 15.05.2025).
3. Огляд євроінтеграційних реформ у промисловості України. Національний інститут стратегічних досліджень. – 2022. URL: <https://niss.gov.ua/doslidzhennya/ekonomika/ohlyad-yevrointehratsiynikh-reform-u-promyslovosti-ukrayiny> (дата звернення 15.05.2025).
4. Onyshchenko S., Hlushko A., Maslii O., Chumak O. (2024). Digital transformation of the national economy in the context of information environment development in Ukraine. Chapters of Monographs, in: "Transformations of national economies under conditions of instability", published by the Scientific Route OÜ. Tallinn, Estonia, chapter 6, pages 169–197. DOI: 10.21303/978-9916-9850-6-9.ch6

УДК 336:631.1:657

Карпенко Є.А., к.е.н., доцент;
Чишко А.І.

*Національний університет «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»
(м. Полтава, Україна)*

РИЗИКИ У СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОМУ ВИРОБНИЦТВІ: ОБЛІКОВИЙ АСПЕКТ

Сільськогосподарське виробництво, як стратегічно важлива галузь економіки, вирізняється високою мірою ризикованості, що зумовлена впливом різноманітних природних, економічних та соціальних чинників. Для забезпечення сталого розвитку аграрних підприємств у контексті нестабільності зовнішнього середовища необхідна розробка і впровадження дієвих механізмів управління ризиками, одним з ключових аспектів

яких є своєчасний та достовірний облік цих ризиків. Недостатнє усвідомлення природи ризиків та відсутність чіткої методології їх обліку і оцінки можуть призвести до прийняття необґрунтованих управлінських рішень, а також знижувати фінансову стійкість і конкурентоспроможність сільськогосподарських виробників.

Ризик у сільському господарстві можна розглядати як ймовірність виникнення несприятливих подій, що можуть призвести до відхилень від запланованих результатів, таких як зменшення обсягів виробництва, підвищення витрат, зниження доходів та погіршення фінансового стану підприємства загалом [1].

Серед найбільш важливих у сільськогосподарському виробництві виділяють [2]:

- погодні ризики виникають через непередбачувані кліматичні зміни, такі як посухи, повені та буревії, що впливають на врожайність, продуктивність і вартість підприємств. Високий шанс їх настання веде до значних фінансових втрат;

- цінові ризики пов'язані з нестабільністю цін на сільгосппродукцію та ресурси, зменшуючи прибутковість та фінансову стійкість підприємств. Їх визначають макроекономічні та галузеві фактори, такі як інфляція і попит;

- біологічні ризики включають хвороби і шкідників рослин і тварин, епідемії та зниження родючості, що можуть призвести до втрат урожаю і падежу тварин, збільшуючи витрати і погіршуючи ресурси.

Теоретичні засади обліку та оцінки впливу ризиків на фінансовий стан сільськогосподарських підприємств базуються на загальних принципах бухгалтерського обліку та фінансового аналізу, адаптованих до особливостей аграрної діяльності [3].

Процес обліку ризиків передбачає їхню ідентифікацію, оцінку (визначення ймовірності виникнення та потенційних наслідків), відображення у системі обліку і розкриття у фінансовій звітності.

В контексті обліку ризиків особливу увагу слід приділяти відображенню їх впливу на фінансовий стан сільськогосподарських підприємств [4]. Це може здійснюватися через:

- формування резервів, що включає створення спеціальних резервів, таких як резерв під знецінення запасів, резерв сумнівних боргів і резерв на гарантійні зобов'язання, з метою покриття можливих збитків від певних ризиків;

- коригування оцінки активів та зобов'язань полягає в тому, щоб відобразити вплив ризиків на справедливую вартість активів, наприклад, у випадках зменшення вартості агропродукції через пошкодження, та на зобов'язання;

- відображення в обліку витрат на стахування посівів, як ефективного інструменту управління ризиками;

- у фінансовій звітності важливо розкрити інформацію про поточні ризики, їх потенційний вплив на фінансовий стан підприємства та вжиті заходи для їх управління. Це може включати опис основних ризиків, оцінювання їх ймовірності та можливих наслідків, а також відомості про використовувані методи управління ризиками, такі як страхування або хеджування.

Ефективний облік ризиків у сільськогосподарському виробництві повинен бути інтегрованим у загальну систему управління підприємством та базуватися на принципах своєчасності, достовірності, повноти та релевантності інформації [5]. Він має забезпечувати керівництво підприємства необхідними даними для прийняття обґрунтованих рішень щодо управління ризиками, включаючи їх уникнення, зменшення, передачу або прийняття.

У контексті сучасного аграрного виробництва страхування сільськогосподарської продукції та формування резервів розглядаються як ефективні інструменти управління ризиками, що дозволяє мінімізувати фінансові втрати аграріїв унаслідок несприятливих кліматичних умов, стихійних лих або інших форс-мажорних обставин. З огляду на це, в обліковій системі підприємств аграрного сектору виникає необхідність у належному відображенні операцій, пов'язаних із страхуванням та формуванням резервів.

У системі бухгалтерського обліку сільськогосподарських підприємств відображення страхування продукції здійснюється з урахуванням як нормативно-правових вимог, так і методологічних положень, властивих галузевій специфіці [5]. У процесі укладення договору

страхування сільськогосподарської продукції підприємство визнає зобов'язання щодо здійснення страхового платежу, який відображається як витрати майбутніх періодів до моменту настання відповідного страхового випадку або завершення строку дії договору.

Типовою є кореспонденція рахунків, яка передбачає нарахування суми страхового внеску за дебетом рахунка 39 «Витрати майбутніх періодів» і кредитом рахунка 31 «Рахунки в банках» у момент сплати. По мірі визнання витрат страхування у складі собівартості продукції здійснюється перенесення суми з рахунка 39 на відповідний рахунок класу 9, наприклад 91 «Загальновиробничі витрати» чи 23 «Виробництво» — залежно від характеру застрахованого об'єкта. У разі настання страхового випадку та отримання страхового відшкодування підприємство визнає дохід, який обліковується за дебетом рахунка 31 або 37 (якщо кошти ще не надійшли) і кредитом рахунка 71 «Інший операційний дохід». Такий підхід дозволяє не лише забезпечити об'єктивне відображення фінансових результатів, але й формує інформаційну базу для управлінського аналізу ефективності використання страхових інструментів.

Список використаних джерел

1. Чайкіна А. Особливості інтеграції ризик-менеджменту в систему управління підприємством. *Економіка та суспільство*, 2022. № 39. <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-57-1>
2. Горго І.О. Ризики як ключовий об'єкт управлінської діяльності аграрних підприємств. *Науковий вісник НУБіП України*. 2018 р. № 284. <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-39-5>
3. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 30 «Біологічні активи»: Наказ Міністерства фінансів України № 790 від 18.07. 2005 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1456-05#Text> (дата звернення: 15.05.2025).
4. Балдинюк В. Управління ризиками господарської діяльності підприємства та шляхи їх зниження. *Економіка та суспільство*, 2023. № 57. <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-57-1>
5. Kulyk, V., & Karpenko, Y. Process-Oriented Management of Production Inventories: Accounting and Analytical Aspects. Проблеми сучасних трансформацій. Серія: економіка та управління. 2023. №9. <https://doi.org/10.54929/2786-5738-2023-9-09-01>
6. Про особливості страхування сільськогосподарської продукції з державною підтримкою: Закон України № 4391-VI від 09.07. 2012 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4391-17#Text> (дата звернення: 15.05.2025).

УДК 338.45:622.323(477)

Вітрик І.В., аспірант

*Національний університет «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»
(м. Полтава, Україна)*

ІНСТИТУЦІЙНІ ТРАНСФОРМАЦІЇ НАФТОГАЗОВОГО КОМПЛЕКСУ УКРАЇНИ

Нафтогазовий комплекс України відіграє стратегічну роль у забезпеченні енергетичної безпеки держави, підтриманні функціонування національної економіки та формуванні зовнішньополітичних векторів. Його значення зростає в умовах сучасних геополітичних трансформацій, повномасштабної збройної агресії проти України, глобального енергетичного переходу та загострення викликів у сфері сталого розвитку [1]. Саме тому питання інституційної перебудови даного сектору набуває першочергового значення для зміцнення суверенітету, підвищення економічної стійкості та поглиблення інтеграції в європейський енергетичний простір.

Після здобуття незалежності інституційна архітектура нафтогазового комплексу України формувалася на засадах жорстко централізованої моделі з домінуванням державного капіталу, що зумовило обмеженість трансформаційних процесів у межах усталених